

Discovering Derivation

פרשיות תזריע מצורע תשפ"ו

PARASHAS METZORA

HASHEM spoke to Moses, saying: ²This shall be the law of the metzora on the day of his purification: He shall be brought to the Kohen. ³The Kohen shall go forth to the outside of the camp; the Kohen shall look, and behold! — the tzaraas affliction had been healed from the metzora. ⁴The Kohen shall command; and for the person being purified there shall be taken two live, clean birds, cedarwood, crimson thread, and hyssop. ⁵The Kohen shall command; and the one bird shall be slaughtered into an earthenware vessel over spring water. ⁶As for the

¹⁰ On the eighth day, he shall take two unblemished male lambs and one unblemished ewe in its first year, three tenth-ephah of fine flour mixed with oil, and one log of oil. ¹¹ The Kohen who purifies shall place the person being purified along with them before HASHEM at the entrance of the Tent of Meeting. ¹² The Kohen shall take the one lamb and bring it near for a guilt-offering, with the log of oil; and he shall wave them as a wave-service before HASHEM.

¹³ He shall slaughter the lamb in the place where he would slaughter the sin-offering and the elevation-offering, in the holy place; for the guilt-offering is like the sin-offering, it is the Kohen's, it is most holy. ¹⁴ The Kohen shall take from the blood of the guilt-offering, and the Kohen shall place it on the middle part of the right ear of the person being purified and on the thumb of his right hand and the big toe of his right foot. ¹⁵ The Kohen shall take from the log of oil and he shall pour it upon the Kohen's left palm. ¹⁶ The Kohen shall dip his right forefinger into the oil that is in his left palm; and he shall sprinkle from the oil with his finger seven times before HASHEM. ¹⁷ Some of the oil remaining on his palm, the Kohen shall put on the middle part of the right ear of the man being purified, on the thumb of his right hand and on the big toe of his right foot; on the blood of the guilt-offering. ¹⁸ And the rest of the oil that is on the Kohen's palm, he shall place upon the head of the person being purified; and the Kohen shall provide him atonement before HASHEM. ¹⁹ The Kohen shall perform the sin-offering service and provide atonement for the person being purified from his contamination; after that he shall slaughter the elevation-offering. ²⁰ The Kohen shall bring the elevation-offering and the meal-offering up to the Altar; and the Kohen shall provide him atonement, and he becomes pure.

4 Night of Watchdog - R' Kantopsky (f1)

Classic commentaries have been concerned with the need or the purpose of the three sacrifices. More than that, they are particularly interested in the threefold atonement that is mentioned in our text. You will note that the priest "effects atonement before G-d for him"; then "effects atonement for him who is purifying himself" and finally "the priest shall atone for him and he becomes clean". One clearly needs to find some explanation for the repeated reference to atonement. Ramban maintains that the *asham* is intended as an atonement for the original sin of slander — *lashon hora* — the transgression for which our Rabbis taught us that the punishment is the Divine visitation of some form of leprosy. The *hatat* is again an atonement for the possibility of a new transgression — namely, some form of verbal reaction on the part of the leper to his suffering. It is assumed that his suffering and subsequent isolation affected him to the degree that he spoke out against G-d and questioned his justice. The *olah* is not intended to atone for any transgression but merely to purify him so that he may return to his home and to normal life.

חטאים הנובעים משרשים של מדות רעות. אם אלו הנובעים מפגם הגיאות או הנובעים מתאוה וכדו', שכל מדה רעה מביאה להרבה ענינים אסורים, ובחטאים אלו עיקר הפגם אינו עצם המעשה אלא השורש פורה ראש ולענה שהצמיח את פרי הבאושים, אותן מדות רעות שהן שורש הרע אשר הריעו לאשמה דהמש

3 From arrogance to humility. Atonement for sin requires that the erstwhile sinner purify himself of the moral flaw that caused his misdeeds. The underlying cause of slander and gossip — the sins that are punished by *tzaraas* — is haughtiness, because it breeds the contempt for others that lets one talk about them callously. The *metzora*'s repentance entails a resolve to change himself, a change that is graphically symbolized by the following three items that accompany his offering. **3** ועץ ארז — Cedarwood. Because it grows tall, imposing, and wide, the cedar symbolizes haughtiness (*Rashi*; *Arachin* 16a). **4** ושיני תולעת ואוב — Crimson thread and hyssop. The thread is wool, dyed with a pigment made from a lowly creature, a type of insect or snail, whose identity is unclear. Thus, it symbolizes the penitent's newfound humility. Hyssop, a lowly bush, symbolizes the same idea of humility (*Rashi*).

D והניף אותם — And he shall wave them. The Kohen lifts the living animal and the oil and waves them (*Rashi*) toward the four directions, to the One Who is Master of all directions. He raises them upward and then lowers them, to the Master of heaven and earth (*Menachos* 62a). See notes to 7:30. **E** 13. במקום — In the place, i.e., the northern part of the Courtyard (*Rashi*). **F** בחטאת האשם — For the guilt-offering is like the sin-offering, in that its blood and sacrificial parts are placed on the Altar (*Rashi*; *Zevachim* 49a). **14.** הנהף און . . . בקו ידו . . . בקו רגלו — Middle part of the ear . . . the thumb . . . the big toe. *R' Hirsch* explains that blood is placed on these three body parts to symbolize that henceforth the *metzora* must improve himself in mind (ear), deed (thumb, representing action), and effort (big toe, representing forward movement).

24 OLAM HAMIDDOS
R' kespenbaum

With regard to this *pasuk*, the Vilna Gaon writes that the reason a person is alive is so that he can correct a *middah* that he has not yet rectified. Therefore, he says, a person must constantly strengthen himself in this regard, and if he does not, what purpose is there to his life?

The Gaon's words make it clear to us that a person's purpose in this world is to perfect his *middos* — and that *tikkun hamiddos* is not simply a nice or pious thing to do, but rather something fundamental, something on which a person must always focus.

The Rambam teaches us (*Hilchos Teshuvah* 7:3) that *teshuvah* is not limited to sins involving actions; a person also needs to repent for his bad *middos*, such as anger, jealousy, pursuit of money or honor, gluttony, and the like. The sin of bad *middos*, the Rambam writes, is far more serious than the sin of actions, for it is more difficult for a person to tear himself away from bad *middos* than bad actions.

The source of this obligation to rectify one's *middos* is found in the *pasuk*: והלכת בדרכיו, And you shall go in His ways (*Devarim* 28:9), as the Rambam writes in *Hilchos Dei'os* (1:5).

ויל' ע"פ מה שביארנו גודל הפגם דנגעים שנתייחד לזה מקום גדול כ"כ בתורה"ק, ע"פ מה דא"י בחז"ל דמצור"ע הוא מל' מוצי"א ר"ע. דהנה כמבואר בספה"ק, יש חטאים שהאדם חוטא אשר עיקר החטא בהם הוא עצם מעשה האיסור, ויש

Many labor under the misapprehension that *shemiras halashon* requires no more than restraining our mouths from forbidden speech. In truth, the resolution to speak well of others must begin by thinking well of them: by viewing them in a positive light, searching for their merits; and overlooking their faults, as Rebbe Elimelech of Lizhensk prayed, "Place in our hearts, that we may see only the merits of our friends, and never their faults." By developing a warm and loving disposition toward our friends and associates, we will find it only natural to speak well of them.

However, if a person is plagued by arrogance and scorn for others, he will find it exceedingly difficult to refrain from giving vent to the malice that festers in his heart. His bitterness will break free at every opportunity, and no amount of determination will enable him to control it. Therefore, the purification of our speech must begin with the purification of our hearts and minds. When we train ourselves to see the good in others, we will find that *shemiras halashon* requires hardly any effort, since we will have nothing bad to say about anyone.

174 / MESSAGES FROM RAV PAM

Why does a person speak *lashon hara* about others? It is generally because he feels he is superior to others in intelligence, wealth, prestige, lineage, talents, and/or abilities. Since he is better than others, he can scoff and mock them and thus display his superiority.

The Torah's punishment for that is *tzaraas*, which truly humbles the arrogant person. He must remove himself from the community and stay apart from people. He dresses and acts like a mourner, and if someone mistakenly approaches him, *He is to call out: Contaminated, contaminated!* (13:45). His isolation is a punishment

for separating husband and wife, or friends and neighbors, from each other due to his careless, evil slander. By being placed into isolation, he will have an opportunity to contemplate his behavior and rectify it.

11 "ישפיל עצמו מגאותו כתולעת ואזוב"

מה התקנה לרפואתו? כפי שצריך תשובה על המעשים כך צריך תשובה על הדעות שהן הסיבה למעשים, רק ע"י שירפא את שורש המחלה הרוחנית, כפ"כ רש"י: "מה תקנתו ויתרפא ישפיל עצמו מגאותו כתולעת ואזוב", כמו התולעת שהיא הנמוכה בין בעלי החיים, האיזוב הוא הצמח הנמוך ביותר, והוא גם מסתפק במועט, מקום גידולו וניקתו הוא בעפר שבין נרביכי האבנים, כך ישפיל עצמו מגאותו, שהיא השורש והסיבה העיקרית אשר הביאה אותו לחטא הלשון וצרות העין.

וכך גם הציפורים שבאות על פיטפופי דברים כלה"ר, ועץ ארו על גסות הרוח, אין הם שני דברים, אלא כאמור הם קשורים זה בזה, כפ"כ שהשורש היא הגאווה וההתנשאות, התוצאה - לשון הרע וצרות עין, וצריך לרפא את שורשי המחלה, ע"י שירד מרומי גסות רוחו וישפיל את עצמו להיות עניו ושפל רוח כתולעת ואזוב, ע"י כך יבוא להסתכל על הזולת ממבט של "עין טובה", שיראה את מעלותיו לעומת מגרעות עצמו.

12 הלכות המצורע לרפאות את שורשי המחלה

גם עצם הלכות המצורע הן רפואה לשורש החטא, ע"י שיושב מחוץ למחנה "בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע ועל שפם יעשה וטמא טמא יקרא" (ויקרא יג, מה), יושב בודד מחוץ לחברה, כל העוברים על ידו מראים עליו באצבע, והוא עצמו צריך לקרוא "טמא טמא", איום ונורא! לאיזו השפלה הגיע אותו בעל גאווה וגס דוח, וחז"ל אמרו (מו"ק ה.) שקורא כ' פעמים "טמא טמא", פעם אחת כדי שיתרחקו ממנו בני אדם, ופעם שניה כדי להודיע צערו ברכים ויבקשו עליו

מפני הבושה וכדו', אך כל עוד שעדיין לא עקר את שורש הרע מקרבו הריהו אחוז ברע, ומה בכך שלא עבר עבירה. ושרשי הרע הם יותר קשים מהחטאים עצמם, ובכלל מאחז"ל (יומא כט.) הרהורי עבירה קשים מעבירה, כיון שהרהורי עבירה הם משורש הרע הנמצא באדם. וע"ז אחז"ל (ע"ז מה:) הרוצה לעקור ע"ז ישרש אחריה, לא די במה שמבטל את הע"ז אלא צריך לעקור את השורש, כי השורש פורה ראש ולענה הנמצא באדם הוא הגורם לכל החטאים וכל זמן שאינו עוקרו הריהו שב ומצמיח באושים. וזו גם הסיבה שאדם מקבל על עצמו קבלות והוא חוזר ונכשל, דחטא שאינו אלא במעשה מועלת קבלה לבטל המעשה, אבל חטא הנובע מהשורש אין בכח הקבלה לעקור את השורש.

וענין השורש פורה ראש ולענה הוא שלטון הסט"א על האדם. יש ויהודי עושה מעשים כאלו שעל ידם הוא נופל לגמרי בידי הסט"א עד שאינו שליט כלל על מעשיו כיון שהוא נתון לגמרי תחת שלטון הסט"א. ומכאן הקושי בעקירת מדה רעה, וכמו שאמרו בעלי המוסר שנקל להיות בקי בש"ס ופוסקים מאשר לעקור מדה רעה, והוא מטעם שצריך לעקור את שלטון הסט"א.

וזהו ענין מצורע, שהוא נתון לגמרי תחת ידי הסט"א, וכדברי חז"ל הנז' שמצורע הוא מוציא ר"ע, היינו שהפגם שלו הוא שיש בו גורם המוציא רע. לא הרע שהוא עושה בפועל עושהו למצורע, אלא השורש הנמצא בקרבו שמוציא רע, הם הינם מדותיו הרעות, גורמי הרע והשרשים המביאים לכל החטאים, כיון שהוא נתון בידי הסט"א.

10 שפתי חיים / ענוה 5 פילונר (28)

ואזוב", וכתב רש"י: "ציפורים טהורות - לפי שהנגעים באין על לשון הרע שהוא מעשי פטפופי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרות ציפורים שפטפטין תמיד בצפצוף קול, ועין ארוז - לפי שהנגעים באין על גסות הרוח, ושני תולעת ואזוב - מה תקנתו ויתרפא ישפיל עצמו מגאותו כתולעת ואזוב".

בוה שהתורה מבארת את דרכי הרפואה בשורשי העבירה, ע"י שישפיל עצמו מגאותו, התורה מגלה ששורש הסיבה לחטא לשון הרע וצרות העין - היא הגאווה וההתנשאות, אשר הפועל היוצא מהן הוא דיבור לשה"ר על אחרים. אדם מסתכל על אחרים ממבט של צרות עין מלמעלה למטה, תמיד מחפש את הפגמים והחסרונות אצל הזולת, לחברו לא מגיע מאומה ולו מגיע הכל! או שמסתכל ממבט שמה שיש לחברו הוא יותר מדי, אינו מסוגל להשלים עם העובדה שלחברו יש יותר ממנו. ומדוע? כי הוא גס רוח, הגאווה וההתנשאות אינן נותנות לו להסתכל במבט של "אמת" על הזולת. ולעומת זאת, שפל הרוח איננו מחפש לבדוק את מומי חברו ואת מגרעותיו, הוא מסתכל על כולם ממבט אמת של "עין טובה", תמיד מחפש רק לראות את המעלות של הזולת, (כפי שהבאנו את דברי הוה"ל שער הכניעה פ"י [ועיין להלן ועד יז], המבאר איך הוא מחפש בכל אדם לראות רק את הצד החיובי, בין שהוא קטן ובין שהוא גדול, בין שהוא חכם ובין שהוא סכל), מחפש איך לדון את מעשיו של הזולת לכף זכות. כלומר, שפלות הרוח מביאה אותו לראות את מגרעות עצמו ולהסתכל במבט של "עין טובה" על השני, כך הוא גם להיפך, ע"י ההכרה במעלות הזולת העין טובה מביאה אותו לשפלות רוח, ה"עין טובה" ר"שפל רוח" קשורים וב"ז ומחזקים את זה. ולעומת זאת גסות הרוח מביאה אותו ל"עין רעה" ו"נפש תבה", ולדבר לשון הרע על אחרים, כי מחמת גאוותו וגסות רוחו אין הוא מסוגל לסבול את אחרים, תמיד מחפש אצלם את החסרונות הפגמים. רק כדי לרווח את שפתי

רחמים, אותו בעל גאווה וגם רוח שהחזיק את עצמו מרומם מעל כל החכרה, עתה הוא זקוק לעזרתם של אחרים שיתפללו עליו. ודאי אין כוונת התורה לבזות ולהשפיל את הכבוד העצמי של המצורע, אלא כל אלו הם מדרכי הרפואה, לרפאות את שורש המחלה הרוחנית שהביאה אותו לדבר לשון הרע ולצרות עין, שכאמור שורשן הוא מגסות הרוח שהיתה בו, ורק ע"י כך תשבר גאוותו וגסות רוחו. וגם אח"כ בימי טהרתו, כל הקרבנות הם תוספת לרפואתו, להשריש בו את הענוה

והשפלות, שיבין שאין לו כל תקנה אחרת אלא זו בלבד, ועיי"כ ישפיל את עצמו כתולעת ואזוב.

הגאווה היא השורש לכל הצרות

בעל הגאווה חושב שהכל מגיע לו! לא מסוגל להשלים עם כך שלשני יש יותר ממנו, ואף במה שיש לו לא די, הכל צריך להיות בצורה מופרזת, ורח"ל זו מחלת הדור, הנגע הזה פגע גם בבתיים של בני תורה, לא מסתפקים ביש, שואפים למותרות. שורש הדבר היא ה"נפש רחבה", כאשר זה רואה אצל זה דבר שאין אצלו בבית, כל אחד שואף להגיע למעמד בצניבור, כל זה מביא לכל הצרות ולכל העבירות, קנאה, שנאה, מזלוקת, ואף פוגע בשלום בית, כי לא מספיק לו מה שיש בית.

"ומאי תקנתיה ישפיל עצמו" ע"י השאיפה להיות שפל רוח, להתספק במועט ולהיות עשיר השמה בחלקו, ממילא הדבר יביא לכך שיסתכל על כולם בעין טובה.

הכניעה מעיקרי התשובה

רבינו יונה (שע"ת א, כג-כו) מונה את הכניעה בכלל עיקרי התשובה, וכך כתב: "הכניעה בכל לב והשפלות, כי המכיר את בוראו ידע כמה העובר על דבריו שח ושפיל ונרגע מערכו", הכניעה שייכת לעצם התשובה, אם מכיר את עומק החטא, ממילא זה גורם לו לשפלות והכניעה לפני הקב"ה, כי הכניעה היא תוצאה מהכרת החטא ומהיותו מרוחק מהבורא.

הגאווה מביאה לשכחת ה' וגורמת לחטוא

"ידע כי מעלות ההכנעה רבות, כאשר יתבאר בשערי הענוה בעזרת הא-ש"פ². "ועוד נתחייב בעל התשובה על הכניעה, מפני שהוא חייב להסיר מנפשו המדות שגורמות לחטוא ומעולות הפשעים", מלבד שההכנעה היא מעיקרי התשובה בגלל העבר - ע"י שמכיר את עומק החטא שחטא, היא גם מעיקרי התשובה כחלק מהקבלה להבא, כדי לרפאות את שורש החטא, שהיא הגאווה הגורמת לחטוא, והיא עצמה מעוללת הפשעים, "הגאווה מסכנת כמה עבירות, ומגברת יצר לב האדם עליו", אין ליצה"ר שליטה על אדם כשהוא במצב של שפלות ושכרון לב, אבל אם הוא בעל גאווה היצה"ר מרגיש טוב מאוד להיות בחברתו, והסיבה לכך: "שנאמר ורם לבבך ושכחת את ה' אלוקיך", רם לבבך מביא לשכחת ה'.

רבינו יונה (תחילת ש"ב) מונה את דרכי הסיבות שיתעורר בהן האדם לתשובה, ואחת הסיבות - זכרון ה', שהיא סיבה עיקרית לתשובה: "כי תזכור את בוראך, והיה דך זכרו למשיב נפש מדרכי תולדות גוש עפר" זכרון ה' מחזק את נפש האדם להוציא אותו מהעפריות והחומריות - תאוות העוה"ו, זכרון ה' אינו רק ענין של אמונה, אלא כשזוכר את נוכחות השי"ת לנגד עיניו, עיי"ז שואף האדם להתקרב אל השי"ת ולהתירב במדותיו, ולהתקטט בכל מדה טובה.

כמו שנזכר ה' גורם לזינוך האדם וליראת שמים, ע"י הדבקות בהשי"ת - שנית ה' לנגדי תמיד, והיא שומרת את האדם מהחטאים, כך לעומת זה הגאווה גורמת לשכחת ה', מסיחה את דעתו מההתבטלות לפני השי"ת, וממילא היא עצמה גורמת ומעוללת חטאים רבים.

mind. The ceremony that was required had to reflect this fact. The essential difference between the kohanim and the rest of klal Yisrael was, as we have seen, that the focus of the kohanim was more inward. As such, the service performed to make them into functioning kohanim needed to imbue them with their new nature.

הגאווה ניר רשעים - חטאת

"ונאמר ורום עינים ורחב לב ניר רשעים חטאת", "רום עינים" היא הגאווה, כאשר מסתכל על כולם עם עינים רמות מלמעלה למטה, "ורחב לב" - היא ה"נפש רחבה", יש לו בלב רצונות ושאיפות ומאויים רבים וגדולים, והתוצאה מכך: "הגאווה ניר הרשעים כי ממנה יפרו החטאים" הגאווה היא הניר - החריש, שעל ידה צומחים וגדלים כל החטאים, "כאשר נאמר ורם לבבך ושכחת את ה' אלוקיך", רבינו יונה חוזר להדגיש כי היסח הדעת מהקב"ה הוא שורש החטאים, אין זה רק חסרון באמונה - "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", אלא ההתרחקות מהשי"ת היא זו הגורמת לכל החטאים.

"ומה שאמר חטאת [בלשון יחיד ולא ניר רשעים חטאים] פרוש ניר רשעים - ניר חטאת, וכו"ל חטאים רבים, כמו חטאת יהודה", אין הכוונה רק שהגאווה עצמה היא "חטאת" - היינו חטא אחד, אלא שהניר של הגאווה חטאת, היינו שגורמת לחטאים רבים, כמש"כ "חטאת יהודה" שאין הכוונה לחטא אחד אלא הוא כינוי להרבה חטאים של יהודה. "או יהיה פירושו וחטאת בחסרון וא"ו, כמו שמש וירח [בלא וא"ו החיבור], והטעם מלבד כי הגאווה גורמת חטאים, המדה עצמה - חטאת", הגאווה מלבד שהיא ניר חטאת, היא עצמה חטאת, "כמו שנא' תועבת ה' כל גבה לב", עצם הגאווה היא חטאת כי היא תועבה לפני ה'.

"בעל הגאווה נמסר ביד יצרו"

"ובעל הגאווה נמסר ביד יצרו, כי אין עזר השם עמו אחרי אשר הוא תועבת ה'", מלבד האמור שהגאווה היא ניר חטאת, כיון שהיא גורמת ומעוללת את החטאים, נוסף לזה ע"י הגאווה הוא גם נמסר ביד יצרו, כפי שאמרו חז"ל (קידושין ל:): "יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו", ללא עזרת השי"ת אין האדם יכול להמלט מהיצה"ר, ובעל הגאווה שהוא נתעב ומאוס לפני השי"ת אין הקב"ה מושיט לו את עזרתו, וללא עזר השי"ת הוא נמסר ביד יצרו - כפשוטו!

* זוהי התוצאה הנוראה של הגאווה הגורמת ומסכנת את העבירות קנאה, שנאה, צרות עין, לשון הרע, ושאר עבירות. לעומת זאת כמה גדול, קרוב, אהוב, אצל השי"ת שפל רוח שזוכה לעזר השם עמו.

Night of Watching

N'tziv deals also with this issue. He follows, to all intents and purposes, the explanations of Ramban, except for one point: his analysis of the purpose of the olah is somewhat different. The olah, according to N'tziv, is always intended as an atonement for transgressions associated with thought processes, for thought is generally the precursor of action or speech. And the olah was to atone for that transgression.³

This law, of the application of blood and oil to the ear, thumb, and big toe of the owner of the offering, appears in only one other place: the investiture of the kohanim in Parashas Tetzaveh.¹ We will consider the meaning that may lie behind it.

The Kohen

We have already discussed the great spiritual advantages possessed by the kohen.² His focus in life is on the concealed, internal aspects of

spiritual development. Although in comparison to the other nations of the world, klal Yisrael are very much focused away from the external trappings of life and toward the private aspects of existence, the kohanim are even more directed toward this mind-set. One could say that if Yisrael are the world experts in this field, then the kohanim are the experts among the experts.

The induction ceremony for the kohanim, which is described in Parashas Tetzaveh, elevated them above the rest of klal Yisrael for all time. Until then, the kohanim had been much like the other members of the nation. But when God singled them out to perform His service in the Mishkan, they were in some way recreated with that function in

In physical terms, the hands and feet are furthest from the center of the body; they receive blood only after all the other parts of the body. In symbolic terms, they are also the most distant spiritually from the aims of the person, the most external in our context and the least imbued with the private nature that the kohen must personify. The extremities are, after all, the most visible to the outside world. Additionally, we find support for the idea that the ear is in some way more physical than the rest of the body in the following Chazal:

One should not allow one's ears to hear wasted words, because it is the most easily "scalded" of all the limbs.

(Kesubos 5b)

The ear is the most easily affected by bad influences from outside. We may suggest that this is because it is the furthest from the body and the least influenced by it. Also, let us note that the ear is the only part of the body which one cannot move. At a mystical level, each part of the body has the ability to move due to the life force behind it — the part of the soul responsible for it. The ear, which cannot move independently of the head, is perhaps devoid of this life force.

We now understand why the inauguration of the *kohanim* necessitated wiping the blood of the offering on their thumbs, big toes, and ears. For it was these parts of the body, more than any other, which needed to be sanctified for the holy task which the *kohanim* were to do. This ritual included all of the *kohen's* person in the dedication to God's service, particularly emphasizing the new nature he was assuming.

22

The Metzora

We now return to the leper discussed in the *sidrah*. As a result of speaking *lashon hara*, the leper was banished from *klal Yisrael*, living outside the settlement:

All the days in which the blight is upon him, he is impure; he shall live alone. Outside the camp shall be his dwelling.

(Vayikra 13:46)

Why is the leper so different [from other sinners] that the Torah says, *He shall live alone. Outside the camp shall be his dwelling?* He caused dissent between man and wife and between friends. Therefore the Torah says, *He shall live alone.*

(Arachin 16b)

Indeed, the leper has to live *outside* the wall of the encampment or city, indicating that he has lost his precious private nature and become an external, superficial person. In fact, the *lashon hara* he spoke indicates that he cannot keep things private, but must spew them out, regardless of whether or not it is appropriate. In some way he has left his inwardly seeking Jewish personality behind, and so he has to live away from other Jews, outside the town.

Then, at some later time, the leper repents of his sin, and his ailment heals sufficiently to enable him to rejoin society. He must go through a procedure which will re-acclimatize him to living among *klal Yisrael*, a private people. He must learn to be a privately focused person once more. His situation is like that of the *kohen* at his inauguration ceremony, who must learn to exemplify this holy trait. So, like the *kohen*, the leper also needs to have the blood of rehabilitation offerings smeared on his right thumb, right big toe, and right ear. This will indelibly indicate to him that he must leave behind his externally focused life and concentrate on doing his job as a *Yisrael* instead.

23

Healing the Metzora

This will help us to understand why it is that the *metzora* has both his diagnosis and his recovery directed by the *kohen*.¹ When he suspects that he has contracted the illness, he must go to a *kohen* for an examination. Even the greatest Torah scholar cannot diagnose the condition without the pronouncement of a *kohen*. Likewise, the whole procedure of his atonement and rehabilitation is conducted by the *kohen*. If, as we have seen, the *kohen* is the paradigm of what the leper has failed to be, then only he can correctly see a failing in another of which the leprosy is a symptom. Likewise, only the *kohen* can objectively detect when the leper has repented and has sufficiently recovered his private nature to be allowed to rejoin the rest of society. The root problem of the leper is his failure to be adequately private in focus. It takes a master of this *middah* to banish him and then to help him return to full Jewish life once more.

son's sense of worth using nothing other than air (usually hot). What does "subjugation of the kingdoms" refer to? On the face of it, it would seem to be a reference to the various decrees of hostile host nations who declare it illegal to perform mitzvot. The Vilna Gaon, however, explains that it refers to the pressure exerted by the hoof of Esav.

The term used for "subjugation" is *שיעבוד*. Literally this word means beholden, and refers to any form of pressure which binds a person to someone or something. When one borrows money, his estate thereby becomes *משועבד* — beholden to his creditor; he is no longer completely free to decide what to do with it. Here, the term *שיעבוד* refers to the atmospheric pressure of life under Roman rule. The preoccupation with external appearances which characterizes this exile permeates the very fabric of life there, and it cannot fail to influence the Jewish people who live under their rule. Ultimately, it has a hold on them, and affects the way they lead their lives, even their Torah lives. There is a very strong message being broadcast from all sides which says, "When in Rome, do — even your activities — as the Romans do theirs."

This has never been truer than in our times, when more and more emphasis is being placed on how things look, and not how they really are. If my webpage, etc. looks good and presents me in a good way, then I am good, and there isn't really anything more that needs to be done. The Mishnah²⁵ forecasts that in the time referred to as *ikvesa d'Meshicha* (the footsteps of the Mashiach), "truth will disappear." We are witness to this phenomenon, as the reality of how things really are is consistently made to take second place to how things are presented.

Unfortunately, under these conditions, not only does truth disappear, but so do we.

11. Esav's Nemesis

The Midrash²⁶ tells us that Esav will fall into the hands of the descendants of Rachel. The Avnei Nezer of Socatchov²⁷ explains that this is due to a special quality of Rachel — the quality of silence. When Leah was

substituted for Rachel to marry Yaakov, she knew about it, but kept silent in order not to embarrass her sister. Chazal²⁸ call this "the trait of silence". What is the nature of this trait? Presumably, being silent is simply a matter of not talking, which actually involves doing nothing. Why is it considered such an accomplishment? The answer of the Avnei Nezer is quite amazing.

One of the reasons a person may have difficulty keeping information to himself is because he feels that someone should know. If we should ask, is it not enough that the person himself knows this information the answer will depend on whether he considers himself to be "someone." If the pieces of his life only attain meaning when other people perceive them as being meaningful, then he has no intrinsic existence. He exists only as the reflection in other people's eyes, or as the address on their mailing lists. As such, he will feel compelled to share information that he knows, because someone has to know, and, not being "someone" himself, he doesn't count!

Rachel's ability to keep information to herself thus represents an authentic existence. Even if she is the only one who knows, that is still "someone." This establishes her as the matriarchal nemesis of Esav, for striving for authenticity is the antidote to Esav's obsession with appearances at the expense of one's existence.

This should give us much pause for thought as we consider this current near-obsession with sharing information about ourselves to people we know in any way possible. Could it be that we do not have enough confidence in our own existence?

Belittling Others

Let us now focus on the opposite of giving honor. The tendency to belittle others is a terrible middah, and just as it is a great mitzvah to honor others, as we have explained, it is similarly a grievous sin to disrespect others. Honor builds a person, while disrespect destroys.

Someone who disrespects others, whether to their face or behind their back (in violation of the prohibition of *lashon hara*), shows that he lacks self-esteem; because he does not respect himself, he cannot show respect to others. Such a person is the opposite of what we described above regarding the Mishnah, "Who is an honored person? He who honors others."

The Sages (*Taanis* 8a) tell us that in the future, all of the animals will gather and approach the snake and tell it, "A lion claws its prey and eats it, and a wolf tears its prey and eats it. But what benefit do you derive from biting people and killing them?"

The snake will answer them with the verse: וְאִין יִתְרוֹן לְבַעַל הַלָּשׁוֹן. And the master of speech has no advantage (*Koheles* 10:11), meaning that just as the snake has no pleasure from the bite it inflicts, one who maligns others verbally derives no benefit from his harmful talk.

This teaching of the Sages is puzzling, as the temptation to speak *lashon hara* is great, and speaking *lashon hara* certainly involves

pleasure! Why does the Gemara compare one who speaks *lashon hara* to a snake, who derives no pleasure from killing people?

We can explain that although people do seem to derive pleasure from speaking *lashon hara*, the truth is that this is a pleasure that is experienced only by people who are not completely emotionally healthy and secure. An emotionally healthy and secure person will not derive enjoyment from putting others down; on the contrary, he will consider it lowly to discuss people's shortcomings. By working on our middos in general and our self-esteem in particular, we can cure ourselves of this ailment.

27

A Night of Watching

We will direct our attention to a text of Rambam in Mishne Torah. At the conclusion of the "Laws of Impurities of leprosy", Rambam, after stating the general principle that the punishment alluded to in this form of leprosy is related to the transgression of slander, and after exhorting against any form of slander, says, "And this is the nature of the council of evil people. First they indulge in nonsensical words that are completely meaningless. As a result of this they begin to talk against the righteous and speak of them shamefully. Then, they proceed to speak out against the prophets, casting doubts on their words. Finally, they are drawn into talking against G-d and even into denying His existence".³ This is a fairly free translation of Rambam's text, but one sees immediately that it is important to pin-point the element of *lashon hara* — slander — that is defined here. This should not be difficult.

I think it is quite clear that the characteristic element of slander is to be found in the second stage. When the Rambam says that the wicked begin to talk against the righteous, we are on the threshold of slander. In effect, the expression "righteous" could refer to anyone who is at the receiving end of the darts of slander. What is important is to note that the stage preceding this one is the cause of the whole process and the stage following it is the ultimate result. In other words, slander is caused by something and slander leads to something. The first stage is the

28

cause, the second, the "slander", the third the ultimate result. And all this should be explained in simple psychological terms.

Slander against the righteous, as Rambam calls *lashon hara*, does not begin there. It begins with self-deprecation. When one loses faith in one's own stature, one begins to strike out against others. This can be stated in many different ways. If I see nothing good, or nothing of value, in myself, it becomes highly improbable that I will see good in others. Conversely, my appreciation of the good in others, is predicated upon the recognition of some good in myself. Let us note two texts which appear to stress this notion.

The Mishna in *Aboth* which reads "who is honored, he who gives honor to others"⁴ seems to express the notion that it is only the individual who recognizes his own honor, his own worth, and his own value, who can give honor and respect to others. One classic commentary suggests that only such an individual can afford to give honor to others.⁵ The one who does not recognize his own value slanders others.

The Torah text which expresses the ultimate in social perfection, namely "Thou shalt love thy neighbor as thyself", reads in full: "Thou shalt not take revenge nor bear grudge against the children of thy people — and thou shalt love thy neighbor as thyself".⁶ When one reads Rashi's comment on the prohibition against revenge or bearing a grudge, one must come to the conclusion that one who takes revenge or bears a grudge betrays a weakness which does nothing to elevate his own stature in his own eyes.⁷ On the other hand, the ability to act independently shows strength and steadfastness of purpose. Revenge and

bearing a grudge show a weakness in merely reacting to others. The problem with "Thou shalt love thy neighbor as thyself" lies more in the phrase "as thyself" than in "thy neighbor". To legitimately "love thyself" is a prerequisite to loving one's neighbor.

In short, Rambam describes the group of individuals with no purpose in life, discussing *divrei havai* — words that are nonsense — not concerned with important matters and wasting their time on the ridiculous. This tends to an immeasurable lowering of one's estimate of oneself and eventually leads to slander. And it is quite understandable that even an element of jealousy creeps into this slander. After all, the righteous man is concerned with important matters — he is in the mainstream of life, involved in creative or productive activity. It follows therefore that the wicked man must resort to slander in order to depreciate the other person's value.

It is now only a step from the inferiority complex of the *rasha* to an overemphasized superiority complex to cover up his weaknesses. It is only a step from slander against the righteous to an attempt to build himself up; not in a meaningful, constructive manner, but rather in an unhealthy, cancerous access of pride which borders on arrogance. This in turn, is tantamount to setting up a form of idolatry or at least to denying the existence of G-d. Now the cycle has been completed. From self deprecation he has turned to slander and from slander to idolatry.

This, it appears, is Rambam's analysis of *lashon hara* — its roots, the transgression, and the ultimate result. We turn now to the process of purification and we note with astonishment how it closely follows this structure of Rambam.

The Torah first insists that the leper, offer an *asham* — a sin-offering generally more demanding than the *hatat*. This is offered as an atonement for the ultimate result — the crime

against G-d — the denial of the existence of G-d which follows, according to Rambam, upon the heels of slander. This is the reason why the text reads "atonement for him before G-d". It is the transgression against G-d which is stressed here and which requires atonement.

The Torah then stipulates that he bring the *hatat* — the usual sin offering. This is the sacrifice which is intended as an atonement for the expressed transgression of slander. For this reason the text now reads "atonement for him who is purifying himself from his impurity". This relates, of course, specifically to the *het* — to the transgression which stands at the center of the entire drama.

Now we approach the most significant element of the purification process. If the entire process is going to make any sense at all — and particularly if it is going to act, in some way, as a preventive against a recurrence of the same cycle — then the problem must be attacked at its roots. And the roots of slander, lie in the image the individual has of himself. Therefore it is now necessary to build up the individual — to teach him his own worth and his own value, to give him stature and a purpose. The third sacrifice, *olah*, has as its purpose the elevation of the individual. It is intended to impress the "leper" with the possibility that he can come close to G-d, close to Divinity, and give meaning and purpose to his own life. He is thus elevated unto G-d. This makes slander completely unnecessary and perhaps even impossible.

Significantly, the text now reads "the priest shall atone for him, and he shall be pure".

33 46 R' M. J. M. (P) NER UZIEL

Thus *tzara'as*, representative of all illness, signifies nature's rebellion: the natural order within Creation rebels against humanity. A breakdown in the harmony between nature and man is precipitated by a state of disharmony between man and God. If man is to rectify this state, he must take steps to restore the harmony between himself and God, which is why a person must show the signs of *tzara'as* to the *kohen* — God's representative of spiritual perfection in this world — rather

הנפה נוספת של בשר-קורבן יש בקורבנו של הניזיר, שם מונפת זבוע איל-השלמים, מלבד החזה והשוק המונפים בכל שלמים, כאמור לעיל (במד' ו, כ; ספרי לו). כמורכב מצינו קורבנות מן הצומח שיש להניפם: ארבעה מלחמי-קורבן תודה (ויק' ז, יד); שתי חלות החמץ המובאות בשבועות (שם, יז-כ); מנחת-העומר (שם כג, יא); מנחת-הסוטה (במד' ה, כה) ושני לחמי ניזיר (שם ו, כ).

מהו איפוא המיוחד בהנפת קורבן המצורע? — שבו מניפים קורבן חי (מנח' סב:). לפני השחיטה, יש על הכהן להניף את כבש האשם, בניגוד לקורבנות שחזרנו לעיל, בהם מונף רק חלק מבשר הקורבן לאחר שחיטתו.

המכנה-המשותף

הנפה כזו של קורבן חי, מצינו רק במקום אחד נוסף: בשלמי-ציבור של חג השבועות: "...ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים; והניף הכהן אתם על לחם הפנים" (ויק' כג, יט-כ). מהו אס-כן הרעיון הטמון בפעולת ההנפה, שבשני קורבנות אלה?

— ההנפה באוויר, רומזת להתרוממות האדם. בשבועות, עם קבלת התורה, עולים ישראל מן הדרגה הנמוכה בה היו בפסח, כשהיו אך עבדים בני-חורין ותו לא. והסמל לכך: מנחת-העומר הקרבה בפסח, העשויה שעורים שהם מאכל בהמה, ואילו בשבועות — מגיעים ישראל לשיא המעלה אליה התכוננו בימי-הספירה, לדרגת אדם, ולכן עשויות שתי חלות החמץ — המונפות בשבועות עם הכבשים — מחיטה, שהיא מאכל-אדם.

זוהי גם המשמעות, של הנפת קורבנו החי של הנטהר מצרעתו: אדם זה ירד לשפל המדרגה, כשהשתמש לרעה בכוחו הדיבור המייחד את האדם מן הבהמה — וכבר הארכנו בסיבת הוצאתו אל מחוץ למחנה, בגרוע מכל הטמאים (עיין לעיל שיחה יד). כעת, עם טהרתו, עולה הוא מאותה דיוטא תחתונה, וחוזר אל כלל ישראל; חוזר לדרגת אדם מן הישוב המשתמש נכונה בכישרון הפלאי בו חנן אותו הבורא. עליה זו מאופל למעלת אדם, נר-הבריאה — מצויינת בהנפה אל-על של קורבן המטהר.

34

תפארת שמשין • מאמרים 5 א' (ויק' 33)

היהודי - 'מראה' לכבוד שמים

המצויאות האמיתית של היהודי היא: מראה להשי"ת. לא רואים את אישיות העצמית כלל, רק את השי"ת.

ההגדרה הנכונה של יהודי היא: אדם המקבל עליו עול מלכות שמים. ההכרה שהוא בעצם לא עולה בשם, הוא לא מאן דאמר כלל. כל המציאות שלו היא להיות מראה, שדרכו יתגלה כבוד שמים בעולם.

הרמב"ם (שמנה פרקים, פרק ה), בבואו להגדיר במילים קצרות את כל עבודת האדם, כתב לשון מופלאה: "וכבר כללו חכמינו, זכרונם לברכה, זה הענין כולו בקצרה במלות מועטות, מורה על זה הענין הוראה שלמה מאד, עד שכשאתה תבחן קוצר המלות איך ספרו זה הענין הגדול והעצום כולו אשר חיברו בו חיבורים

ולא השלימוהו; תדע שנאמר בכה אלקי בלא ספק, והוא אמרם בצוואתיהם (אבות פרק ד) 'וכל מעשיך יהיו לשם שמים'."

זוהי התמצית של היהודי: אני לא בתמונה, אני סך הכל מראה לקב"ה מי שיראה אותי, יראה מהי תורה, מהו קודשא בריך הוא, כמו ששולחן אינו בול עץ, אלא שולחן - כך היהודי אינו סתם בן אדם. אם מביטים עליו לעומק רואים כבוד שמים. כל מעשיו נועדו לגלות כבוד שמים בעולם.

32 עבודת עבודת פרשת מצורע עבודה סג

ו' א' (ויק' 14)

ועל פי זה יבואר הכתוב, זאת תהיה תורת המצורע, מצורע פירשו חז"ל (ערכין טו:). שהוא נוטריקון מוליא רע, ואמר הכתוב, היאך יזכה האדם להיות מוליא רע, היינו להוליא את הרע מקרבו, ויגרשהו ויך לו, שלא ישרה בתוכו אלא מנחמן, העצה לזה היא שיעסוק בצורה. וזהו זאת תהיה 'תורת' המצורע, שעל ידי עסק הסורה, אפשר להוליא את הרע מאתו. ולזה אמר 'זאת תהיה', רלונו לומר, כי דייקא 'זאת' היא העצה הנדוקה לזה, ולא יעלה בדעת האדם, שיש לזה עצה ואופן אחרת להוליא את הרע אשר בקרבו, צלי עסק הסורה, כי אמרו חז"ל (תנשין ז:). צראטי יר הרע וצראטי לו תורה תצלין ואם אתם עוסקים בצורה אין אתם נמסקים צידו, הרי כי הקצ"ה שהוא צרא את היצר הרע, יודע מהותו של היצר, הוא אומר לנו, כי זאת צלצד היא העצה לנחוס נגדו, וזו היא הרפואה הנדוקה לנו, לעסוק בצורה, ובלי עסק הסורה אי אפשר לגרש את היצר מקרבו.

ואמר הכתוב, ציוס טהרתו, כאשר יזכה האדם לזה, ליטעה מן החלק הרע אשר בקרבו, ויגרשהו לחוץ, אזי והוצא אל הכהן, יוכל להתקרב ולגשת אל הקצ"ה כניכול הנקרא כהן (פנהדון ט:), כי ישר

זהו דבר שאף אחד בעולם יכול להינצל ממנו. אין אדם בעולם המסוגל להתפטר משנאת חינוך!

במה דברים אמורים, כשהמבט הוא: אני ראובן ואתה שמעון. באופן כזה, לעולם לא יימלט האדם משנאת חינוך, כי תמיד תבער בו התמיהה: מה פתאום השכל אצל שמעון, מה פתאום הכסף אצל שמעון וכו'.

אבל אם אני לא ראובן ואתה לא שמעון, אלא אני יהודי ואתה יהודי, כלומר, אין כאן ראובן כלל ואין כאן שמעון כלל, אלא אני בעצם משמש את השי"ת, אני רגל אחת לשולחן ואתה רגל שניה לשולחן, אני הגלגל של המכונית ואתה ההגה של המכונית, אבל אני לא עולה בשם וגם אתה אינך עולה בשם - אם כן באמת מה זה משנה מה יש לכל אחד? העיקר הוא שהמערכת של כבוד שמים נבנית ע"י כולנו יחד.

ברגע שמקבלים עול מלכות שמים, שהקב"ה הוא מלך, ואין כאן לא ראובן, לא שמעון ולא לוי - ממילא שורר שלום בין כולם, אין שנאת חינוך, ובמצב הזה יכול להיבנות בית המקדש.

אבל כשהתעוררה שנאת חינוך בין היהודים, ראובן אמר: אני ראובן, ושמעון אמר: אני שמעון - היה זה ביטול של קבלת עול מלכות שמים, ומונח בזה ביטול של עם ישראל. זהו תהום, חורבן נורא.

36

קבלת עול מלכות - רק עם מסי"נ

קשה עד מאוד להינצל מעונן שנאת חינוך. בעצם, כדי להינצל ממנו נדרשת מהאדם מסירות נפש.

בכל פעם שמוצאים סוגיא של קבלת עול מלכות שמים, מתלווה אליה ענין מסירות נפש. למשל - קריאת שמע, שעניינה קבלת עול מלכות שמים, ובה נאמר: "ובכל נפשך - אפילו נוטל את נפשך".

קבלת עול המלכות הגדול ביותר הוא ר"ה. מה עושים בר"ה? "ועשיתם עולה" (במדבר טז, ב). לא כתוב "והקרבתם" אלא "ועשיתם", ודרשו חז"ל: "עשו עצמכם עולה לפני". לא קרבן שלמים שהמקריב מקבל את הבשר, והדם מוקרב על גבי המזבח, אלא קרבן עולה, לתת את עצמך לגמרי, מסירות נפש.

לכן מלכות תמיד בנויה על עבדות. כי זה לא קל להתבטל למלכות שמים. אדם רוצה להישאר ראובן, לא להתבטל ל"ושמינו קראת בשמך", נפשו אינה מסוגלת להשלים עם העובדה ש"אתה בחרתנו מכל העמים... ושמן הגדול והקדוש עלינו קראת", מה פתאום קוראים לי על שם ה'? אני רוצה להיות ראובן! שוטה! יהודי פירושו לבטל את כל המציאות שלך, זוהי מסירות נפש.

37

לשון הרע - עצם האדם

נשוב לתחילת הדברים - עוון לשון הרע.

מפני מה לשון הרע כל כך חמור, ומדוע באמת כל כך קשה להינצל מעוון זה?

האדם נקרא "מדבר". הדיבור הוא עצם האדם. לאדם יש רמ"ח איברים, וכל אחד מהם מבטא את הכח שלו עצמו בלבד. העינים מבטאות את כח הראיה, האוזניים את כח השמיעה, הרגליים את כח ההליכה וכו'.

הפה, הלשון, אינם מבטאים רק את כח הפה והלשון. אדם מספר גם את מה שהוא חשב, את שהוא ראה, מה ששמע, מה שהרגיש בתוך הלב, וכמו כן לאן הלך ואת מי פגש בדרך. הפה הוא תמצית של כל האדם, על כל איבריו וחלקיו.

לשון הרע עניינו, שלאדם יש דעה והוא רוצה לדבר, רוצה להיות "אני".

ה'שב שמעתתא' (בהקדמה) כתב בענין זה דבר פלא: אם אדם היה עולה שמים ורואה שם את כל סודות הבריאה, לא היה לו מהם נחת רוח עד שהיה ירד ומספר לחבריו מה שראה. כי לדבר ולספר זו לא תאוה, זהו עצם האדם. הפסיק לדבר ולספר זוהי בחינת מיתה!

השגת האושר ע"י ביטול העצמיות

דברים אלו נוגעים לנו למעשה.

לדוגמא: אדם בתוך ביתו, בתוך המשפחה, אם הוא ראובן והיא רחל, לעולם לא יחיו יחד בשלום. ובאמת חז"ל אומרים שזיווג הוא נס מן השמים...

כל עוד ראובן הוא ראובן ושמעון הוא שמעון, הרי שלכל אחד ישנן אלפי סיבות לשנוא את חברו. אבל כשאין ראובן ואין שמעון, ישנו רק "יהודי", כולנו מתבטלים לבורא יתברך - אז זוכים לחיות באהבה, באחוה, בשלום וברעות.

זה לא קל, נדרשת מאיתנו מסירות נפש, אך כאמור זוהי מיתת נשיקה, ואחרי שאדם ממית את עצמו על קידוש ה' הוא זוכה לחיות חיי אושר ושלוה כאן בעולם הזה.

39

נעשית בידו ולא בכלי; ומכאן, שהכוהן מקבל את דם אשם-המצורע לתוך ידו. אמנם מלימוד נוסף שם למדו, שבכל-זאת צריכה להיות גם קבלת דם בכלי, ולכן סיכום סדר קבלת-הדם הוא כזה: שני כוהנים מקבלים את דם אשם-המצורע: האחד לתוך כלי - ודם זה נזרק על זיזיות המזבח; והשני לתוך ידו - וממנו מזה על איברי המטהר (תוי"כ ג).

אין ספק, שקבלת הדם לתוך יד הכוהן, וכן עצם חלוקת דם האשם לשנים - פעולות שלא מצינו בקורבן כלשהו - מבקשות להו הסבר נאות.

והנה נמצא בתורה מאורע, בו חולק דם קורבן לשנים: מתן-תורה לפני קבלת התורה הוקרבו קורבנות, ובדמם עשה משה כעין מה שנעשה בדם אשם-המצורע: "ויקח משה חצי הדם וישם באגנתו, וחצי הדם זרק על המזבח" (שמות כד, ו) - כלומר: חצי מן הדם ניתן באגנות, כלים עגולים (אבע"ז), כעין כף-אדם המקבלת נוזלים לתוכה. ומה עשה בדם שבאגנות? - בדיוק כפי שעושה הכוהן בדם שבכף-ידו, אותו הוא מזה על המטהר, כך גם: "ויקח משה את הדם ויזרק על העם" (שם, ח) המטהרים בקבלת תורת אלקים (כפירוש רוב ה"ראשונים", זולת רש"י ואונקלוס שפירשו שלא כפשוטו). את המחצית השניה של הדם זרק משה על המזבח, כפי שעושים גם במחצית השניה של דם אשם-המצורע.

40

הבסיס לקבלת-תורה: אחדות

ולמה רומז דמיון זה, בין תהליך טהרת המצורע לבין התהליך שקדם למתן-תורה? - לכך שהמצורע הבא לחיטוה, כמוהו כבני-ישראל שלפני מתן-תורה! ברגע שהמצורע נרפא מצרעתו ומחטאו - עלין לקבל תורה בשנית! עד כדי כך התדרדרה רמתו הרוחנית בעטיו של חטא-הלשון.

וכידוע, יש בחטא לשון-הרע שני היבטים: הצד הסגולי של החטא, ההיזק הרוחני שהוא גורם - ומבחינה זו, כאמור לעיל, הביא המצורע עצמו לשפל המדרגה האנושית, כישראל ללא תורה. אך יש בחטא זה גם צד נוסף: הצד החברתי; הנזק הנגרם לחברה בהטלת שנאה בין איש לרעהו - וגם מבחינה זו על המצורע לקבל תורה מחדש! כי ישראל קיבלו תורה רק לאחר שחננו למרגלות ההר, "כאיש אחד בלב אחד" (מכילי לשמות יט, ב); באהבה ואחוה הדדית. ומי שפועל נגד שלום-המחנה, מי שחותר תחת יסוד האחדות שבישראל בלשונו הרעה, הרי שהוציא עצמו מן הכלל - וממילא ניטלת ממנו גם התורה! אותה תורה, שניתנה רק על בסיס אחדות העם (עיי' רעיון זה באריכות, להלן בשיחה כב).

אם פנים דברינו, הרי שבכך נוכל לרדת מעט לעומק-דעתה של תורה, ולהבין מדוע נותן הכוהן דווקא על שלוש איבריו אלה של המטהר: האוזן, היד והרגל. איברים אלו - הם איברי ה"נעשה ונשמע" שאמרו ישראל קודם מתן-תורה! אחר ששמע אדם באוזנו את שעליו לעשות, הולך הוא ברגליו, ומבצע את המצווה בידיו; וכידוע, עיקר הכוח הוא ביד וברגל הימניים, והכוהן, היא האצבע החשובה ביותר (אבע"ז לויק' יד, יד. וראה שופטים א, יז). האוזן, היא איבר העברת הפקודות;

41

לכן כעת, כשעומד המטהר לפני קבלת תורה מחודשת, הוא מטהר את איברי השמיעה והעשיה ומקדשם לעבודת-ה', כחוזר ומצהיר: "נעשה ונשמע".